

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΧΑΜΛΕΤ

Ο χαρακτήρας του Χάμλετ έμεινε αξιόγητος ως σήμερα. Όσοι έπιχείρησαν την παθολογική εξέταση και ανάλυσή του δέν έφτασαν σέ έρισμένο σημείο. Τό βέβαιο είναι πώς ό Χάμλετ μόνο παθολογικά άν εξέτασει μπορεί νά περαστεί άνθρωπος αληθινός και όχι υπερβατικό δημιούργημα ποιητικής φαντασίας. Στο Σαίξπηρ δέν τό παρατηρεί αυτό κανέναν. Κάθε του ήρωας είναι έπιστημονικά δικαιολογημένος ως χαρακτήρας και ως έσωτερικότητα. Μόνο στο Χάμλετ και στο Ριχάρδο ΙΙΙ μάς άφίνει μιάν άπορία. Οι μετάπτωσές του από την άρετή στη δίψα του έγκλήματος, από την τόλμη του γενναίου στο δισταγμό του άμφίβολου για τή δύναμή του, από τή σοφία στην παραφροσύνη, πού είναι ζήτημα άν έ ποιητής θέλει νά την παραστήσει προσποιητή ή πραγματική, είναι άποτελέσματα τής ψυχολογικής εξέλιξης ανθρώπου νευρασθενικού και λυμφατικού έπως ό Χάμλετ. Η δραστηριότητα και τό στένος του δέν προσκρούουν στη φυσιολογική του διάπλαση μιá φορά πού ή Έπιστήμη και ή Ιστορία φανέρωσε πώς όχι πολύ σπάνια έτυχε μεγάλες ψυχές και δυνατές διάνοιες νά κλειστούν σέ άρρωστους όργανισμούς. Όπως και νάναι, ή παραφροσύνη του άν είναι πραγματική έχει άφορμή μιá διανοητική υπερένταση πού σέ κράσες άσθενικές και άμφίροπες έχει πάντα παρόμοιες επίδρασεις. Ο χαρακτήρας του Χάμλετ είναι πολύμορφος. Κάθε του στιγμή είναι μεταβατική κ' έχει τή δική της φυσιολογική άφορμή. Γι' αυτό είναι δύσκολος στην κατανόηση. Η διαφορά των πεποιθήσεων κάθε κριτικού για τό Χάμλετ, έ ιδιαίτερος τρόπος τής διάπλασης του ρόλου του από διάφορους μεγάλους ήθοποιούς, έπως ό Garrike, ό Rossi, έ Fochter και άλλοι, τό άποδείχνει. Γι' αυτό κάθε μορφασμός δυσάρεσκιας για την υπόδωση του ρόλου του Χάμλετ μόνο από μιá γνώμη άτομικά μορφωμένη για τήν ψυχολογία του έργου μπορεί νά δικαιολογηθεί, άφου γενικά, συνολικά και έμόφωνα ή κριτική δέ δίνει τίποτα τό καθορισμένο για τήν τραγωδία αυτή του Σαίξπηρ. Μ' όλα ταύτα ό Χάμλετ έμεινε τό άγαπητότερο άπ' όλα τά έργα του Άγγλου ποιητή και από τό «Βασιλέα Άήρ» και από τό «Ριχάρδο ΙΙΙ» πού είναι τά πρώτα πού θάρτουν στη μνήμη καθενός πού νοιώθει άληθινά όταν μιλούν για τή μεγαλοφυία του Σαίξπηρ. Διαβάσαμε τώρα τελευταία τήν κρίση κάποιου θεατρικού, πού φάνερωνε τήν άπορία πώς ό κόσμος μπορεί νά χειροκρο-

τεί έργο πού άντιστρατεύεται στις ήθικές άρχές του. Έμείς δέν εκφράζουμε καμμιά άπορία σά γνωρίζουμε πώς σήμερα τό θέατρο δέν έχει τόν ίδιο προσορισμό με τήν εκκλησία καθώς τήν παλαιά εποχή. Ο κόσμος χειροκροτεί έτι είναι δυνατό και ώραίο άδιάφορο άν στηρίζεται στην παραδεχομένη έντιμότητα και ήθική. Ο κόσμος με έλη τή φρίκη πού νοιώθει για τό Ριχάρδο σά στέλνει τούς φονιάδες νά σκοτώσουν τόν άδερφό του Κλαρεντίας, με έλη τή λύσσα πού του γεννά ή ύποκριτική και άισχρή διαγωγή του στη λαίδη Άννα, τόν χειροκροτεί και φωνάζει : ζήτω. Έτσι και στο Χάμλετ. Με όλα τά έρωτηματικά πού άφίνει τό θεατή ν' άπευθύνει στον έαυτό του σέ πολλά σκοτεινά σημεία του, ένθουσιάζει και άρέσει. Έχει τή δύναμη πού συναρπάζει. Και κει ακόμα πού είναι έλωσ δίδλου άκατανόητος έξασκει μιάν ύποβλητικότητα.

Ο Χάμλετ άνεβάστηκε τήν προπερασμένη Παρασκευή από τόν Οικονόμου στο Δημοτικό Θέατρο. Για τόν πρωταγωνιστή δέν είχαμε καμμιά άμφιβολία. Ο άλλος θίασος πού θάρπαιζε τό έργο μάς έβραζε σέ άνησυχία. Τό νά ιδεί κανέναν τόν Οικονόμου τέλειο Χάμλετ είναι ένας λόγος. Τό νά ιδεί όμως ένα λιάπη για Λαέρτη, μιá πρόωρα άναπτυγμένη μπεμπέκα πού νικούριζε άπ' τήν άρχή ως τό τέλος για Όφελία και για Οράτιο έναν κάποιον πού μάς θύμιζε τίς μαθητικές παράστασης πού δίνουν στα έσωτερικά σχολεία, είναι πολλοί λόγοι. Στην Οράτιο σημειώσατε πώς στηρίζει έ ποιητής έλη τήν ήθική βάση του έργου. Για νά φανερώσει πώς ό Χάμλετ έγινε κακούργος οδηγούμενος από τή δύναμη του άνυπερβλήτου μοιραίου και όχι από άιμόχαρα ένστικτα, τόν παρουσιάζει ως τήν τελευταία στιγμή τής ζωής του πού κάθε του άίστημα έχει μεταβληθεί σέ μίσος, ν' άγαπά με άφοσίωση πού συγκινεί τόν Οράτιο, τόν τίμιο και τόν ήθικό φίλο του. Για τό βασιλέα Κλαύδιο και τή Γερτρούδη είναι περιττό νά μιλήσουμε. Όσοι τούς είδαν ως ένώσουν τά νευρικά γέλια τους με τά δικά μας. Όσοι δέν τούς είδαν ως φανταστούν έτι θελήσουν και με τόν έπιτιμητικώτερο συλλογισμό τους ως είναι βέβαιοι πώς θα κοντοζυγώσουν τήν πραγματικότητα. Μά γι' αυτούς δέν ύπήρχε λόγος νά μιλήσει κανέναν. Πρόκειται για τόν Οικονόμου. Τό δύσκολο, τόν άπάνταχο αυτό ρόλο του Χάμλετ δέ χρειάζεται συζήτηση πώς έννοιας βαθεία. Ίσως στα ήρωικά μέρη του έργου νά μη στάθηκε καλά, μά αυτό πρέπει πάλε ν' άποδοθεί σέ άφορμές πού δέν εδύνηται αυτός. Πολλές φορές ένα κατάλληλο άνάστημα, μιá

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δε. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τριμηνες συντρομές (1 δε την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής ἄ δὲν προπλερώσει τὴ συντρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμῇ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσια, καὶ σὲς ἐπαρχίες στὰ πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ἀνάλογη φωνὴ σκεπάζουν μερικὲς ἀτέλειες κινήσεων, σκηνικὲς δηλαδή. Ὁ Οἰκονόμου μὲ τὰ σκηνικά του, μὲ τὴ δράση του ἐνσαρκώνει καὶ τὸ φανταστικώτερο ἥρωα. Γενικὰ εἶχε ὄχι ἐπιτυχία, μὰ καὶ περισσότερα. Εἶναι ἀδύνατο μάλιστα νὰ λησμονήσουμε τὴν ἀμίμητη, τὴν ἄφραστη στιγμὴ στὴ Β' σκηνὴ τῆς Γ'. πράξης τοῦ ξαπλωμένος στὴ γῆ παρακολουθεῖ τὴν ἔκφραση τοῦ βασιλέα τὴν ὥρα ποὺ παρασταίνεται (σκηνὴ ἐπὶ σκηνῆς) τὸ δράμα μὲ τὴν ὑπόθεση τὴν ἀνάλογη μὲ τὸ δικό του κακούργημα. Τὸ γέλιο του τὸ γεμᾶτο σαρκασμοῦ, ἢ προσποίηση τῆς προσποίησης, ὁ εἰρωνικὸς καὶ πικρὸς τόνος τῆς φωνῆς του ἔσες φορὲς ἀποτείνει στὸ βασιλέα, ποὺ ἀρχίζει νὰ ταραζεται, ἐρώτηση ποὺ νὰ τὸν κεντᾶ βαθύτερα ἀπὸ τὴν παράσταση τοῦ ἔργου ποὺ παρακολουθεῖ, καὶ τέλος ἡ ἔκφραση τῆς ἀγρίας εὐχαρίστησης ὅταν πὰ ὁ βασιλεὺς ἀδύναμος ν' ἀντισταθεῖ στὴν πίεση τῆς συνείδησός του, σηκώνεται τρέμοντας καὶ φωνάζει: «Φῶτα, φῶτα», εἶταν ἀλήθεια σημάδια ἀσύγκριτα τῆς δραματικῆς τέχνης τοῦ Οἰκονόμου. Μὰ ὁ κόσμος ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν ἔνοιωσε τίποτα. Καὶ μόνο σὲ μιὰν ἄλλη σκηνὴ ποὺ ὁ βασιλεὺς βγάξει ξεφωνητὰ καὶ γόους, σὲ βραχνιασμένους πωλητῆς τῆς παλαιᾶς ἀγορᾶς, τὸ νοήμον κοινὸν (:) ἐνθουσιάζεται καὶ χειροκροτεῖ. Στὴν τελευταία σκηνὴ τῆς μονομαχίας εἶταν καὶ πάλι ἀμίμητος. Ποιὸς ἔμως ἔφυγε ἱκανοποιημένος ἀπ' τὸ θέατρο; Ἀπ' τὸν

Οἰκονόμου δὲν περιμέναμε ἱκανοποίηση. Σὲ κάθε ἔργο ποὺ ἀναγγέλει φανταζόμαστε ἀπὸ πρὶν τὴν ἐπιτυχία του. Αὐτὴ ἔμως εἶναι πάντα πὺ καταπληχτικὴ ἀπ' ὅ,τι τὴν προσμέναμε. Μὰ τί νὰ γίνε; ἔταν τὸν ἀντιλαμβανόμαστε νὰ φωνάζει: ἀπ' τὴ σκηνὴ κάποιος ποὺ δὲν παρουσιάστηκε στὴν ὥρα του; Μὲ ποιὸ τρόπο μποροῦν νὰ κολαστοῦν τέτοια χάσματα; Κατὰ πόσο ἢ ἐντέλεια τοῦ Οἰκονόμου μπορεῖ νὰ μᾶς ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια μας μόνο σὰν πρόκειται νὰ βλέπουμε τὸν ἴδιο; Ὁ κόσμος ἔχειροκρότησε κ' ἔχειροκρότησε τὸν Οἰκονόμου. Γιατὶ κανένας δὲν πῆγε νὰ ἴδῃ τὸ ἔργο. Τὸ Χάμιλετ μὲ θίασο τέτοιο ἂν ἔμελλε νὰ παρακολουθῆσαι ἔπρεπε πρὶν νὰ συνεννοηθεῖ μὲ τὴ συνείδησή του. Ὅλοι πῆγαν γιὰ νὰ ἴδωσιν τὸν Οἰκονόμου. Καὶ γενικὰ ἔμως τώρα ποὺ τῷ φερε ἡ στιγμὴ πρέπει νὰ ἐμολογήσουμε πὺς ὁ Οἰκονόμου στέκεται καλύτερα (δηλαδή τόσο ποὺ κανένας ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ) στὸ σύγχρονο σκαντιναυικὸ δράμα. Καὶ ἀπὸ μάλιστα ἐδήλωσε πὺς εἶναι ἡ τελευταία του ἐμφάνιση (πρᾶμα ποὺ δὲ θέμε νὰ πιστέψουμε), τὸν βεβαιώνουμε πὺς περισσότερο (ἢ μὲνει στὸ νοῦ μας ὡς Ὁσβαλτ στοὺς «Βρυκόλακες» τοῦ Ίψεν παρὰ ὡς Χάμιλετ στὴν ὁμόνυμη τραγωδία τοῦ Σαίξπηρ.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Τ' ΑΦΗΝΙΑΣΜΕΝΟ ΠΟΥΛΑΡΙ

Ποῦ βοβολᾶς ἀσέλλινο πουλάρι στὸ γραφεῖο μὲ τὰ καινούρια χάρματα, τ' ἀσημοκούδουνο σου; Δὲ θλίβομαι γιὰ τὰ λουριά, δὲν κλαίγω τὸ κουδοῦνι, δὲν κλαίω τὸν ἀφέντη σου, μονάχα ἔσένα κλαίω τὸ νιό σου, τ' ἀγουρο κορμί ποὺ εἶτανε πλασμένο νὰ φέγγη σὰν ἀυγερινὸς στῆς ζήσης τὰ γιορτάσα. Στὸ στόμα ἄλλοι! τοῦ χάροντα, τυφλὸ σὲ σέρνει ἡ ὁρμὴ σου Ποιὸς δαίμονας σὲ κέντησε καὶ νὰ χαθῆς ποιὸς σοῦπε; Δὲν κλαίω ἐγὼ τ' ὠραῖο κορμί νεκρὸ ποὺ αἵματοστάζει, κλαίγω τὴν ἄχυρη ζωὴ, τέτοιο κορμί ποὺ χάνει.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Καθίσταται γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. Μετόχους τῶν προσωρινῶν τίτλων Λαϊκῆς Τραπεζῆς, τῶν ἐμφαινόντων τὴν ἀγορὰν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 30 ἑκατομμ. 1912, ὅτι παρατείνεται ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς ἢ ἐνεχυρώσεως ἐπὶ ἔν εισέτι ἔτος, ἢτοι μέχρι 30 Ὀκτωβρίου 1914, ἰσχυρότων κατὰ τὰ λοιπὰ πάντων τῶν λοιπῶν ὅρων τῶν προσωρινῶν τίτλων.

Ὁ Διευθυντῆς
Δ. ΛΟΒΕΡΑΟΣ